December 2016

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Bevarandeplan för Natura 2000-området

SE0530205 Abborrås

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000 - områden bygger på krav som finns i EU:s fågeldirektiv och art- och habitat-direktiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livs-miljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EU:s fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EU:s arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitat- direktivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000- område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och natur- typer, och behov av bevarandeåtgärder, t ex skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska under- lätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Den ska tas fram och hållas aktuell i dialog med berörda intressenter, och det är värdefullt om den som har ny information kontaktar Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, t ex skydds- beslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillstånds- plikt som gäller inom Natura 2000.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap. I de fall där ny kunskap har till kommit, har Länsstyrelsen för avsikt att föreslå dessa ändringar till regeringen när nästa tillfälle ges. Vid förvaltning och tillståndsprövning utgår man ifrån i verkligheten förekommande naturtyper, varför det är nödvändigt att bevarandeplanen redovisar dessa, även om de inte har hunnit beslutas av regeringen.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen. Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Kartor

Information om naturtypers utbredning och arter i ett enskilt område går att hitta med hjälp av kart- verktyget Skyddad natur. Det kan nås på Naturvårdsverkets hemsida genom att söka på ”*kartverktyget skyddad natur*”. I kartverktyget söker du upp aktuellt område och klickar på namnet för mer information.

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN
Jenny Wendel

Bevarandeplan för Natura 2000-området

SE0530205 Abborrås

Kommun: Borås

Områdets totala areal: 4 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2016-12-07

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2016-12-21

Markägarförhållanden:
Privat

Regeringsbeslut, historik:
SPA: Nej, pSCI: 2004-04-01, SCI: 2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

4030 - Torra hedar

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden:
I Natura 2000-området Abborrås är de prioriterade bevarandevärdena slåtter- och betesmark med värdefull hagmarksflora.

Motivering:
Gräsmarken har hävdats under lång tid och då utvecklat en rik hävdgynnad flora.

Prioriterade åtgärder:
- Löpande hävd med slåtter och bete.
- Området bör omfattas av åtagandeplan för betesmarker och slåtterängar med särskild skötsel eller av ett skötselavtal.

Beskrivning av området

Natura 2000-området som är beläget vid Stora Abborrasjöns västra strand är en mycket vacker och välhävdad björkhage. Det ligger söder om Viskafors och Borås kommun, precis på kommungränsen mot Marks kommun. Markerna kring Abborrås är storblockiga och kraftigt kuperade, detta i kombination med en välutvecklad grässvål ger området ett särpräglat utseende. Det finns gott om hävdgynnade arter. Inom området finns också de rödlistade svamparna scharlakansvaxskivling (NT), praktvaxskivling (NT) och fager vaxskivling (NT).

Området ligger inom riksintresse för naturvård.

Vad kan påverka negativt

- Minskat eller upphört bete leder till igenväxning och utarmning av den hävdgynnade floran och faunan.
- Överbete. Alltför intensivt betestryck kan påverka naturtypen negativt.
- Sambete med gödslad vall ger näringstillförsel till marken och missgynnar den konkurrenssvaga floran.
- Användning av avmaskningsmedel som innehåller avermectin är negativ för den dynglevande insektsfaunan och bör därför endast användas vid behov.
- Markexploatering och annan markanvändningsförändring i angränsande områden, exempelvis skogsplantering, uppodling, dikning och täktverksamhet, kan påverka områdets naturvärden negativt.
- Gödslings- och försurningseffekter från nedfall av luftburna föroreningar, samt effekter av spridning av gödsel och bekämpningsmedel i angränsande områden kan påverka vegetationen negativt.
- All form av exploatering för samhällsbyggande. Även markexploatering och annan markanvändningsförändring i angränsande områden, exempelvis skogsplantering, uppodling, dikning och täktverksamhet, kan påverka områdets naturvärden negativt.
- Skötsel som avlägsnar småbiotoper, kantzoner och mosaikmiljöer och skapar skarpa gränser mellan olika markslag kan påverka naturtypen negativt.
- Utebliven röjning av igenväxningsvegetation och minskat eller upphört bete leder på sikt till igenväxning av buskar och träd och utarmning av den hävdgynnade floran och faunan.
- Alltför kraftig röjning av buskar och träd så att organismer som är beroende av dessa strukturer missgynnas.
- För naturtypen främmande arter kan påverka konkurrensförhållanden, predationstryck och orsaka sjukdomar.

Bevarandeåtgärder

Förutom vad som i övrigt gäller enligt miljöbalken och annan miljölagstiftning krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området (7 kap 28 a § miljöbalken, MB). Om en verksamhet/åtgärd påverkar ett Natura 2000-område så kan denna vara tillståndspliktig även om den utförs utanför Natura 2000-området.

Förutom Natura 2000-bestämmelserna omfattas östra delen av strandskydd som regleras av strandskyddslagstiftningen (7 kap 13-18 §§ MB).
Ett långsiktigt skötselavtal, naturvårdsavtal eller en åtagandeplan för betesmarker och slåtterängar med särskild skötsel bör finnas.

Området ska hävdas med slåtter och efter höbärgningen ska ängen efterbetas.

Se över möjligheten att restaurera betesmarker i närområdet för att få miljöer dit arter kan sprida sig.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

4030 - Torra hedar

Areal: 3 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Den största delen av Natura 2000-området består av naturtypen torra hedar. Ängen är storblockig, kraftigt kuperad och med en välutvecklad grässvål. Det finns rikligt med typiska arter bl.a. pillerstarr, knippfryle, knägräs och slåttergubbe.

Generell beskrivning:
Torra till friska, hävdpräglade hedar på silikatrika podsoljordar (ej sandfält) nedanför trädgränsen. Naturtypen har utvecklats genom lång beteskontinuitet, ofta i kombination med återkommande bränningar, men kan vara stadd i igenväxning. Kronträckning av träd och buskar, som inte är av igenväxningskaraktär är 0 - 30%. Hävdgynnade arter finns.
Typiska arter som återfinns inom naturtypen är bland annat blåsuga, kattfot, slåttergubbe, hirsstarr, vårstarr, pillerstarr, knägräs, ljungögontröst, vanlig ögontröst, stenmåra, stagg, ängsvädd. Karaktärsarter är ljung, blåbär, lingon, gråfibbla m.fl.

Naturtypen är känslig för igenväxning, ökad beskuggning, uppluckrad grässvål samt konkurrens från ohävdsarter och främmande arter. Naturtypen är även känslig för fragmentering och för minskade populationer av karaktäristiska och typiska arter.

Bevarandemål

Arealen av Torra hedar (4030) ska vara minst 3 hektar. Regelbunden hävd genom bete ska prägla området. I återkommande intervaller ska även brand (naturvårdsbränning) påverka naturtypen. Naturliga störningsprocesser i form av tramp och periodisk torkstress, ska förekomma. Naturtypen ska ha en ostörd hydrologi. Krontäckningen av träd och buskar ska vara liten. Igenväxningsvegetation, varken vedartad eller örtartad, ska förekomma mer än i begränsad utsträckning. Näringsstatusen ska vara naturlig. Ingen antropogen näringstillförsel, inklusive tillskottsutfodring av betesdjur eller sambete med vall, ska förekomma. Det ska finnas födoresurser såsom pollen- och nektarresurser för fjärilar, bin och andra insekter. Fysiska strukturer i form av block ska förekomma. För naturtypen främmande arter ska inte förekomma. Artsammansättningen i fält- och bottenskiktet ska vara naturlig/karakteristisk för naturtypen med karaktärsarten ljung och typiska arter som pillerstarr, knippfryle, knägräs, stagg m.fl. Typiska och karakteristiska arter samt andra naturligt förekommande arter ska förekomma (allmänt-rikligt) och föryngra sig.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet för gräsmarken är för närvarande gynnsamt men riskerar att försämras då området ligger isolerat och torra hedar och liknande naturtyper är få i närområdet, vilket gör att spridningen av arter är begränsad.

Dokumentation

- Länsstyrelsen i Älvsborgs län, Ängar och hagar i Borås1990:1.
- Länsstyrelsen i Älvsborgs län: Värdefulla odlingslandskap i Älvsborgs län 1994:5
- Sveriges finaste odlingslandskap, Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet, 1997:4815.
- Artportalen. ArtDatabanken SLU. www.artportalen.se. Uttag 2016-04
- Naturvårdsverket. Art- och naturtypsvisa vägledningar. www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledningar/Natura-2000/. 2016-05

Bilagor

1. Natura 2000-områdets avgränsning
2. Naturtypskarta

Natura 2000 - SE0530205 Abborrås

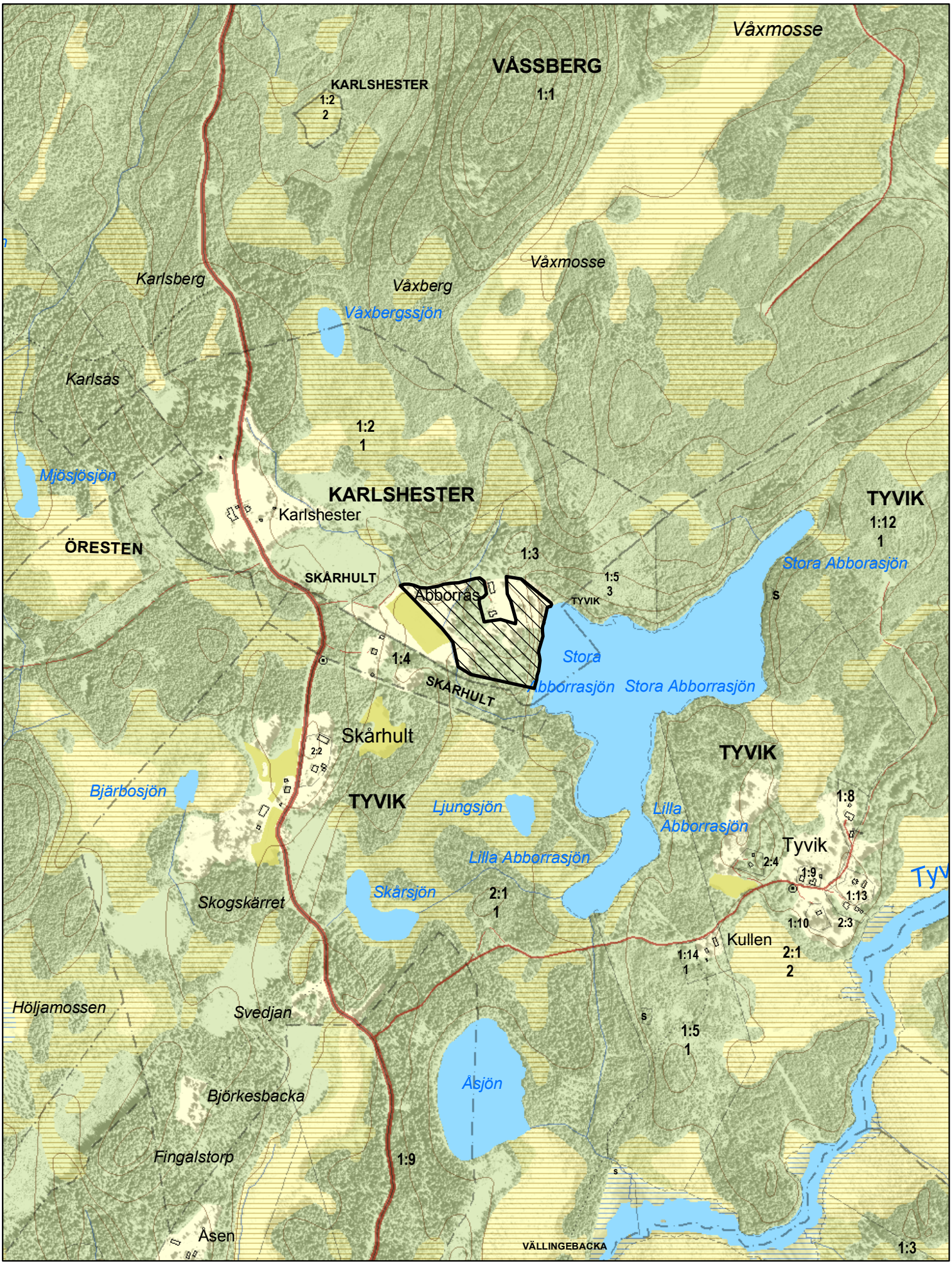

0 125 250 500 Meters

Map scale 1:10 000. Original printed 2009-01-30. Copyright Lantmäteriet 2009, dnr 106-2004/188-O.

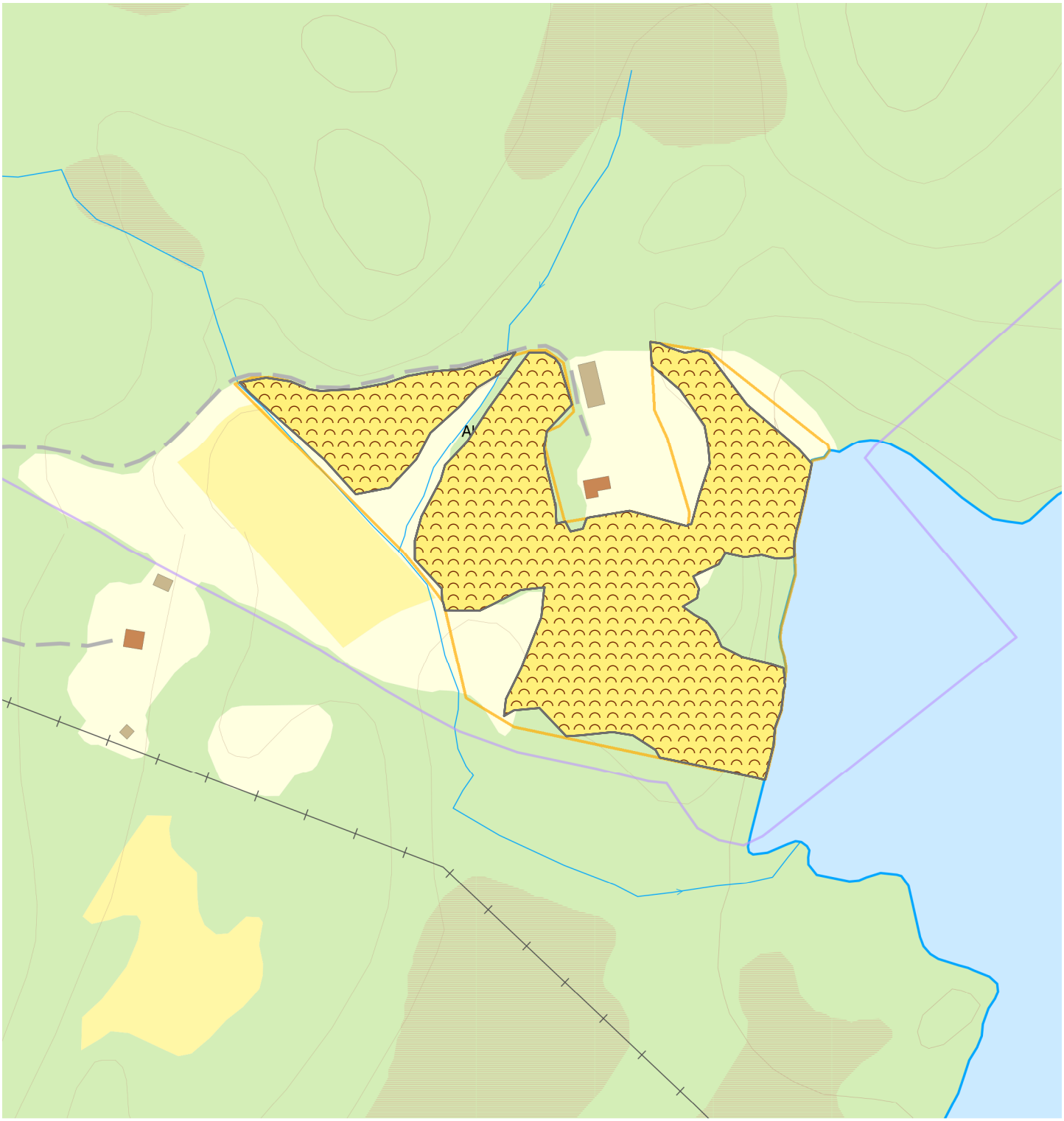

Natura 2000-naturtypskarta, Abborrås SE0530205
Borås kommun

N

4030 - Torra hedar

Natura 2000
Habitatdirektivet

© Länsstyrelsen i Västra Götalands län
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

0 50 100 Meter

Skala (i A4): 1:3 000

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN